

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3092/2021
22.06.2023. године
Београд

ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Емил Лилић адвокат из ..., против тужене Агроиндустријско – комерцијална банка „АИК БАНКА“ а.д. Београд, коју заступа Небојша Станковић, адвокат из ..., ради исплате увећане зараде за прековремени рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2625/2021 од 20.08.2021. године, на седници одржаној 22.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2625/2021 од 20.08.2021. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2625/2021 од 20.08.2021. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Алексинцу П1 164/20 од 01.03.2021. године, усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да на име увећане зараде за прековремени рад у периоду од 01.08.2015. до 08.04.2018. године исплати тужиоцу укупан износ од 295.025,92 динара, са законском затезном каматом на појединачне месечне износе почев од плате за август 2015. закључно са платом за фебруар 2018. године у роковима доспелости како је то наведено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да накнади трошкове парничног поступка тужиоцу у износу од 200.600,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка, на основу члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о побијаној пресуди у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23) Врховни суд је оценио да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

У поступку је утврђено да је у периоду од августа 2015. до фебруара 2018. године тужилац био у радном односу код тужене, на пословима шефа експозитуре у

Радно време тужиоца било је од 9 до 17 часова, а викендом се није радило. Посао у експозитори тужене је био организован тако да се са странкама радило током целог радног времена, а после 17 часова обављани су послови који по природи ствари нису могли бити обављени у току радног времена (бројање, сређивање новца и налога, штампање дневника и књиговодственог стања благајне, поређење стварног и рачуноводственог стања у благајни, преглед сваког налога понаособ, пребројавање новца, потпис дневника стања, пуњење банкомата и слично). Евиденцију присутности на раду тужена је водила само према осмочасовном радном времену, док су запослени водили евиденцију и о прековременом раду. Висина новчаног износа за укупан прековремени рад у наведеном периоду утврђена је вештачењем.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца. Према ставу првостепеног суда, тужилац јесте остајао на раду дуже од пуног радног времена али је та чињеница за њега била без значаја, с обзиром на то да тај рад није вршен на изричит, писани захтев туженог послодавца, па се не сматра прековременим радом.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужиоца, укинуо првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев налазећи да тужиоцу припада право на увећану зараду за прековремени рад, с обзиром да је у спорном периоду радио дуже од пуног радног времена, да је након истека радног времена тужилац радио на конкретним пословима који су се морали обавити након истека радног времена, да тужена није упозоравала тужиоца на евентуално неостваривање предвиђених резултата рада у току радног времена, те да је тужилац, радећи на овај начин, обављао прековремени рад за туженог послодавца.

Правилно је правно становиште другостепеног суда које се неосновано оспорава ревизијом тужене у којој се понављају већ истицани наводи о којима се другостепени суд детаљно изјаснио у оспореној пресуди.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/136, 75/14, 13/17-УС, 113/17, 95/18-аутентично тумачење) прописано је: да пуно радно време износи 40 часова недељно, ако овим законом није другачије одређено (члан 51. став 1); да је, на захтев послодавца, запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла и о другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран (прековремени рад), који не може да траје дуже од 8 часова недељно, нити дуже од 4 часа дневно (члан 53); да послодавац може да изврши прерасподелу радног времена када то захтева природа делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршење одређеног посла у утврђеним роковима; да се прерасподела радног времена врши тако да укупно радно време запосленог у периоду од шест месеци у току календарске године у просеку не буде дуже од пуног радног времена и да у случају прерасподеле радног времена, радно време не може да траје дуже од 60 часова недељно (члан 57); да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актима и уговором о раду за прековремени рад најмање 26% од основица (члан 108. став 1. тачка 3).

Према цитираним одредбама закона, да би за прековремени рад постојала обавеза послодавца да запосленом исплати увећану зараду потребно је да је запослени остајао да ради прековремено на захтев послодавца и да је дуже остајање на послу редован начин рада код послодавца у одређеном периоду. Самим тим, запослени који

пред судом доказује своје право на исплату увећане зараде за прековремени рад, треба да докаже да је радио дуже од прописаног радног времена, да његово остајање на раду има карактер прековременог рада, као и висину новчаног износа који му дугује послодавац на име увећане зараде за прековремени рад. Како је у конкретној ситуацији апелациони суд утврдио чињенично стање на основу исказа тужиоца и саслушаних сведока и евиденције коју су водили запослени код туженог, на основу чега је обављено вештачење, побијана одлука донета је правилном применом материјалног права.

За постојање прековременог рада није неопходно, супротно ревизијском наводу, да постоји писани захтев или одлука послодавца о увођењу прековременог рада, пошто дуже остајање на послу и без писаног налога послодавца (уз подразумевање послодавца да се мора бити дневно ажуран, па макар се то могло постизати само радом након радног времена) може имати, као што и јесте имало у конкретном случају, карактер прековременог рада. То се посебно цени према природи делатности и организацији рада код послодавца, као и специфичности посла који обављају запослени код послодавца по уговору о раду, а послови које је обављао тужилац као шеф експозитуре су по природи ствари такви да се не обављају током редовног радног времена, већ по његовом завршетку, јер они представљају својеврсно салдирање свега што је у том дану урађено.

И осталим наводима ревизије неуспешно се оспорава побијана одлука у којој је правилно констатовано да тужена није оспорила наводе из исказа тужиоца о томе да су се конкретни послови фактички морали обављати тек након истека радног времена, нити је, уколико је сматрала да их је требало обавити током радног времена, доставила доказ да је упозоравала тужиоца да не остварује предвиђене резултате у току радног времена. Другостепени суд је правилно закључио да тужена није доказала ни да је у утуженом периоду вршила прераспodelу радног времена, а њено указивање у ревизији да није донела одлуку о прековременом раду, те да се рад тужиоца због тога не може сматрати прековременим радом не може бити цењено на штету тужиоца као запосленог који је несумњиво радио прековремено обављајући послове за које се у пракси тужене подразумевало да треба да буду обављени свакодневно, после рада са странкама, који се пак обављао до краја радног времена, па је јасно да су ти послови морали да буду обављени после радног времена.

Закон о раду не искључује у потпуности примену правила облигационог права, нарочито оних које се односе на основна начела, која се и у овој парници примењују на основу чл. 23, 25. став 3. Закона о облигационим односима, будући да Закон о раду не прописује основна начела радног права. Организација пословне делатности тужене на начин да се подразумева (очекује) дневна ажурност одређених послова који се могу обавити само по истеку радног времена, без прераспodelе радног времена или писаног налога за прековремени рад, уз став да се запосленима у таквим околностима не дугује увећана зарада за прековремени рад у супротности је са начелима равноправности страна у облигационом односу, савесности и поштења, забране злоупотребе права и повећање пажње (пажња доброг стручњака) са којим је тужена послодавац дужан да поступа у извршавању обавезе из своје професионалне делатности. Стога се, супротно ревизијском наводу, одсуство писаног налога за прековремени рад у ситуацији када се од запослених очекује да дневно обаве све послове који по логици ствари могу да се обаве тек након окончања радног времена, не може користити на штету тужиоца – запосленог код тужене.

Како се и осталим наводима ревизије неуспешно оспорава другостепена одлука, и понављају жалбени наводи који су правилно оцењени од стране апелационог суда, Врховни суд је одлучио као у изреци, применом члана 414. ЗПП.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић